

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่ประชาคมอาเซียน

Driven strategy for academic administration of basic education school to the ASEAN Community *

ดารารวรรณ สุขคันธรักษ์** และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) องค์ประกอบการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่ประชาคมอาเซียน 2) ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่ประชาคมอาเซียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ร่วมโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน และโรงเรียนเครือข่ายจำนวน 667 โรงเรียน กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ได้ตัวอย่าง จำนวน 222 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือ บุคลากรในสถานศึกษาที่ร่วมโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน และโรงเรียนเครือข่าย โรงเรียนละ 3 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถามความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน มีองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ คือ “องค์ประกอบด้านการส่งเสริม และพัฒนาความสามารถของบุคลากร” และ “องค์ประกอบด้านนโยบายรัฐ และการบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ” องค์ประกอบหลักที่ 1 มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ “องค์ประกอบด้านทักษะในการจัดการเรียน การสอน ภาษา และเทคโนโลยี” “องค์ประกอบด้านการพัฒนาหลักสูตร” และ “องค์ประกอบด้านการสร้างความตระหนัก” องค์ประกอบหลักที่ 2 มีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ “องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการเชิงระบบ” และ “องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการโดยใช้เครือข่าย”

2. ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่ประชาคมอาเซียน ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนามาตรฐาน การจัดการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริม และพัฒนาความสามารถผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความตระหนัก และเจตคติ ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมและพัฒนา สื่อ และเทคโนโลยี ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการโดยใช้เครือข่าย

คำสำคัญ (Keyword) ยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการ / ประชาคมอาเซียน

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่ประชาคมอาเซียน” หลักสูตรปริญญาคุษภักดิ์บัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

** นักศึกษาปริญญาคุษภักดิ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Abstract

The purposes of this research were to identify; 1) the driven factors for academic administration of basic education school to the ASEAN community, and 2) the strategic driven for academic administration of basic education school to the ASEAN Community. The population were basic education schools which participated in the spirit of ASEAN school project and school network, total 667 schools. The sample size was determined by Taro Yamane table sampling size with a number of 222 schools. The respondents were school director, assistant schools director and head of learning subject area. The instruments for collecting the data were semi-structured interview and opinionnaire. The statistics used for analyzing the data were frequency, percentage, content analysis, arithmetic mean, standard deviation and exploratory factor analysis.

The findings were as following :

1. There were two core driven factors for academic administration of basic education school to the ASEAN community such as the “encouraging and personnel development” and “government policy and educational administration system. The first core factor composed of three sub – factors such as “language and technology instruction skills”, “curriculum development” and “awareness formation”. The second core factor composed of two sub - factors such as “administration systematic” and “network administration”

2. The strategic driven for academic administration of basic education school to the ASEAN Community were 1 standard education development, 2 the encouraging and personnel development, 3 instructional process development, 4 attitude and awareness formation for ASEAN community, 5 technology and resources development and 6 network management administration.

บทนำ

ประเทศไทย และอีก 9 ประเทศสมาชิกอาเซียนกำลังก้าวสู่การเป็น “ประชาคมอาเซียน” ภายในปี 2558 จึงมีการเสนอแนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการพัฒนาทุกภาคส่วนสู่ประชาคมอาเซียน ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และความท้าทายใหม่ๆ ในอนาคต โดยการศึกษาถูกกำหนดให้เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเพื่อยังประโยชน์ และความสำเร็จในการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดย สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน มีวัตถุประสงค์หลักในการก่อตั้งเพื่อส่งเสริมความร่วมมือ และความมั่นคงทางการเมือง การเจริญเติบโตทางการค้า และทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการพัฒนาทางสังคมของประเทศสมาชิก โดยระบุวัตถุประสงค์สำคัญ 7 ประการของการจัดตั้งอาเซียน ในปฏิญญากรุงเทพฯ ได้แก่ 1) ส่งเสริมความร่วมมือ และความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร 2) ส่งเสริมสันติภาพ และความมั่นคงส่วนภูมิภาค 3) เสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจพัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค 4) ส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตที่ดี 5) ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปแบบของ

การฝึกอบรม และการวิจัย และส่งเสริมการศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 6) เพิ่มประสิทธิภาพของการเกษตร และอุตสาหกรรม การขยายการค้า ตลอดจนการปรับปรุงการขนส่ง และการคมนาคม 7) เสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอกองค์การ ความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่นๆ และองค์การระหว่างประเทศ (กระทรวงการต่างประเทศ (ออนไลน์ 19/2/2553) และความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาที่เป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเฉพาะด้านของอาเซียน โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ทศวรรษแรกของการก่อตั้งอาเซียน เมื่อมีการจัดการประชุมด้านการศึกษา ASEAN Permanent Committee on Socio – Cultural Activities ครั้งแรก พ.ศ.2518 และมีการจัดตั้ง ASEAN Committee on Education (ASCOE) เป็นกลไกการบริหารความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาในปี พ.ศ.2532 เพื่อให้ความร่วมมือด้านต่างๆ ของอาเซียนเข้มแข็งขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2549 ได้มีการจัดการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งแรก คู่ขนานกับการประชุมสภาซีเมค และมีการจัดต่อเนื่องทุกปี

สำหรับในประเทศไทย การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และทั่วถึง เพื่อพัฒนาสังคมไทยในทุกด้าน เป็นแนวคิดหลักของการปฏิรูปการศึกษา และยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขัน โดยรัฐบาลให้ความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงในเชิงปริมาณโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายโอกาสทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพการศึกษา และการนำโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามารองรับการขยายโอกาส และการยกระดับคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการบริหารจัดการศึกษาในเชิงคุณภาพ และการจัดทำแผนการศึกษา โดยมีกำหนดวิสัยทัศน์ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพลังขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยให้เป็นผู้นำหนึ่งในสองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายในปีการศึกษา 2556 มีเป้าประสงค์ 2 ข้อสำคัญที่วางไว้จาก 5 ข้อ คือ ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นหนึ่งในสองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีความเข้มแข็งเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่ความเป็นหนึ่งในสองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายใต้กลยุทธ์ในการพัฒนา ส่งเสริม ที่สำคัญเช่น การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตร และส่งเสริมความสามารถทางเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในการเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงครอบคลุม ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ การพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน แต่จากการค้นคว้าพบว่า ยังมีความน่าเป็นห่วงในหลายเรื่องที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน เช่น ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาหลัก คุณภาพผู้เรียน ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ ปัญหาการขาดแคลนครู แม้กระทั่งคุณภาพของครู ขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังมาบริหารจัดการการศึกษาทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง ปัจจัยหลายอย่างที่ถูกกล่าวมาข้างต้นจึงเป็นปัญหา และอุปสรรค

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญที่จะมุ่งประเด็นการวิจัยไปที่ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากเป็นงานหลัก และมีความสำคัญเป็นรากฐานของการจัดการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน และยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็น

ประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และกำหนดแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้จริงตามบริบทของสถานศึกษา และลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับทุกฝ่ายให้ได้มากที่สุด

วิธีการศึกษา

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนการจัดเตรียมโครงการวิจัยตามระเบียบ วิธีการดำเนินการวิจัย โดยการศึกษาศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาของไทย และสภาพปัจจุบันใน การเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารนำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เนื้อหา เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด (framework) พร้อมกันนี้ ผู้วิจัยยังได้ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อปรับปรุงแก้ไข และเสนอขออนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 เป็นขั้นตอนของการกำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิจัยโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview) โดยใช้คำถามปลายเปิด (open - ended) สอบถามความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา 2 ฝ่าย จำนวน 10 คน โดยแบ่งออกเป็น 1. ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายนโยบาย และ 2. ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายปฏิบัติ เพื่อให้ได้องค์ประกอบของการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน

ขั้นที่ 2 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม เพื่อทราบองค์ประกอบของการขับเคลื่อน การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ IOC (Index of Item Objective Congruence) เพื่อพิจารณา ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาค่า IOC ที่มากกว่า 0.6 ขึ้นไป และปรับปรุงคุณภาพตามคำแนะนำ จากนั้นนำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้เพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล นำเครื่องมือการวิจัยที่จัดทำสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 โรงเรียน จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ตรวจสอบความถูกต้อง และความเป็นไปได้ เกี่ยวกับการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) แล้วผู้วิจัยจึงนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบมาสรุป และทำการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน ประกอบด้วย 1. ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายนโยบาย 11 คน และ 2. ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายปฏิบัติด้านการบริหาร จำนวน 10 คน เพื่อทราบยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน

ขั้นที่ 4 การยืนยันยุทธศาสตร์ โดยนำยุทธศาสตร์ที่ได้ไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ซึ่งเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์และแนวทางที่จะนำไปสู่ยุทธศาสตร์ จึงสรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการจัดทำร่างรายงานผลการวิจัยเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ หลังจากนั้นดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง แก้ไขข้อบกพร่อง ตามที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จัดทำรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ระเบียบวิธีวิจัย

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ คือ สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ร่วมโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน จำนวน 54 โรงเรียน และโรงเรียนเครือข่ายจำนวน 613 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 667 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ และเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 222 โรงเรียน ใช้ตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่มีความเชื่อมั่น 95%

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ (interview) จำนวน 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi - structured interview) เพื่อให้ได้องค์ประกอบการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi - structured interview) เพื่อทราบยุทธศาสตร์ การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน

2. แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) จำนวน 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) เพื่อทราบองค์ประกอบการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งมีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรองค์ประกอบการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียนเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบชนิดมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ของไลเคิร์ต (Likert's Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (open - ended form)

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์และแนวทางที่จะนำไปสู่ยุทธศาสตร์ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ยุทธศาสตร์และแนวทางที่จะนำไปสู่ยุทธศาสตร์ เป็นแบบสอบถาม เพื่อวัดเจตคติของเทอร์สโตน (Thurstone scale) สามารถวัดเจตคติได้ตั้งแต่ระดับต่ำสุดจนถึงสูงสุด โดยแบ่งเป็น 11 ช่วง

ตอนที่ 2 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และแนวทางที่จะนำไปสู่ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการ สู่ประชาคมอาเซียน มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 1 สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi - structured interview) โดยการศึกษาเอกสาร โดยใช้การสังเคราะห์เนื้อหา (content synthesis) เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดในการวิจัย แล้วนำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำผลการสัมภาษณ์ และผลการวิเคราะห์เอกสารมาสังเคราะห์รวมกัน ได้เป็นกรอบร่าง เพื่อนำมาสร้างเป็นเครื่องมือวิจัยฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) โดยการนำสรุปผลที่ได้จากการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และสรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์ มาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน และสร้างเป็นข้อกระทงคำถามของแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยเทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC ที่มากกว่า 0.60 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนของสิ่งที่ต้องการวัดได้

ขั้นตอนที่ 4 นำไปทดลองใช้ (try out) จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ซึ่งเป็นการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยรวมทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach's Analysis) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้สถิติ ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2.2 การวิเคราะห์ค่าระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามองค์ประกอบการขับเคลื่อน การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน แบบสอบถามแบบเลือกตอบชนิดมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ของไลเคิร์ต (Likert's Rating Scale) ใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับข้อเสนอแนะที่ได้จากข้อคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

2.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยวิธี สกัด

องค์ประกอบ PCA (Principal Component Analysis) เพื่อให้ได้ตัวแปรที่สำคัญซึ่งถือเกณฑ์การเลือก ตัวแปรที่เข้าอยู่ในปัจจัยตัวใดตัวหนึ่ง โดยพิจารณาจากค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) ที่มากกว่า 1 และถือเอาค่าน้ำหนักปัจจัย (factor loading) ของตัวแปรแต่ละตัวปัจจัยนั้นมีค่าตั้งแต่ 0.65 ขึ้นไป ที่บรรยายด้วยตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไปตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser)

2.4 การทราบบุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่ประชาคมอาเซียน ใช้วิธีการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้คือการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบย่อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 องค์ประกอบหลักที่ 1 คือ “ด้านการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของบุคลากร” ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 33 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.807 - 0.656 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 25.813 และร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (percent of variance) เท่ากับ 23.901 สามารถแบ่งเป็นองค์ประกอบย่อยได้ 3 องค์ประกอบ คือ

1.1.1 องค์ประกอบย่อยที่ 1 “ด้านการจัดการเรียนการสอน ภาษา และเทคโนโลยี” บรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 13 ตัวแปร มีค่าน้ำหนัก ตัวแปร (factor loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.733 - 0.503 มีค่าความแปรปรวนของ ตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 7.760 และร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (percent of variance) เท่ากับ 23.514 เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1

1.1.2 องค์ประกอบย่อยที่ 2 “ด้านการพัฒนาหลักสูตร” บรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 10 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปร (factor loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.724 - 0.490 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 7.271 และร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (percent of variance) เท่ากับ 22.034 เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2

1.1.3 องค์ประกอบย่อยที่ 3 “ด้านการสร้างความตระหนัก” บรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 10 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปร (factor loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.768 - 0.480 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 6.995 และร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of variance) เท่ากับ 21.196 เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3

1.2 องค์ประกอบหลักที่ 2 คือ “นโยบายรัฐ และการบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ” ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 19 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.741 - 0.653 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 21.496 และร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (percent of variance) เท่ากับ 19.903 สามารถแบ่งเป็นองค์ประกอบย่อย ได้ 2 องค์ประกอบ คือ

1.2.1 องค์ประกอบย่อยที่ 1 “ด้านการบริหารจัดการเชิงระบบ” ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 12 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.837 - 0.564 มีค่า

ความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 6.499 และค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (percent of variance) เท่ากับ 34.205 เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 4

1.2.2 องค์ประกอบย่อยที่ 2 “ด้านการบริหารจัดการโดยใช้เครือข่าย” ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.836 - 0.594 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues) เท่ากับ 5.803 และค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (percent of variance) เท่ากับ 30.540 เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 5

2. ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน ผลที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อสรุปความคิดเห็น และข้อวิจารณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 21 คน ที่มีต่อองค์ประกอบการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน สามารถเขียนเป็นยุทธศาสตร์ได้ทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริม และพัฒนาความสามารถผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างความตระหนัก และเจตคติในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมและพัฒนา สื่อ และเทคโนโลยี ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการโดยใช้เครือข่ายการมีส่วนร่วม

3. การยืนยันยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน โดยผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้นำยุทธศาสตร์ที่ได้ไปเพิ่มความน่าเชื่อถือโดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย 7 ท่าน ได้แสดงระดับความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์และแนวทางนำไปสู่ยุทธศาสตร์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากกับยุทธศาสตร์ที่ผู้วิจัยนำเสนอ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. องค์ประกอบการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัย พบว่า ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบย่อย เรียงตามน้ำหนักองค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบหลักที่ 1 คือ “ด้านการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของบุคลากร” แบ่งเป็นองค์ประกอบย่อยได้ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบย่อยที่ 1 “ด้านทักษะในการจัดการเรียนการสอน ภาษาและเทคโนโลยี” องค์ประกอบย่อยที่ 2 “ด้านการพัฒนาหลักสูตร” องค์ประกอบย่อยที่ 3 “ด้านการสร้างความตระหนัก” องค์ประกอบหลักที่ 2 คือ “ด้านนโยบายรัฐ และการบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ” แบ่งเป็นองค์ประกอบย่อย ได้ 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบย่อยที่ 1 “ด้านการบริหารจัดการเชิงระบบ” องค์ประกอบย่อยที่ 2 “ด้านการบริหารจัดการโดยใช้เครือข่าย”

ซึ่งเมื่อผู้วิจัยพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า

องค์ประกอบหลักที่ 1 “ด้านการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของบุคลากร” ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 33 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.807 - 0.656 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 25.813 และค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of variance) เท่ากับ 23.901 ซึ่งอธิบายถึงความสอดคล้องหรือความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 33 ตัว

แปร โดยแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน และตัวแปรทั้ง 33 ตัวแปร สามารถจัดอยู่ในกลุ่มองค์ประกอบหลักที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร เช่น ประเทศอินโดนีเซีย จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ เน้นการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของบุคลากรการศึกษา การพัฒนาครู สถาบันการศึกษา การเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารโรงเรียน เวียดนาม ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน และการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 เน้นการเตรียมความพร้อมและปรับตัวสู่บริบทโลกและภูมิภาค สร้างความร่วมมือแบบหุ้นส่วนการพัฒนาเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยในส่วนของอาเซียน เน้นการสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้วยการพัฒนาบุคลากร และเสริมสร้างสถาบันการศึกษาให้มีมาตรฐาน ซึ่งองค์ประกอบหลักนี้สามารถแบ่งเป็นองค์ประกอบย่อยได้ 3 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบหลักที่ 1 องค์ประกอบย่อยที่ 1 “ด้านทักษะในการจัดการเรียนการสอน ภาษา และเทคโนโลยี” เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 1 เมื่อพิจารณาตัวแปรขององค์ประกอบนี้ ประกอบด้วยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนัก ตัวแปร (factor loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.733 – 0.503 มีค่าความแปรปรวนของ ตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 7.760 และร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of variance) เท่ากับ 23.514 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า “การสร้างครูที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารในการจัดการเรียนการสอนวิชาสามัญ” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน ดังนี้ ประเทศเวียดนาม ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน และการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ประเทศมาเลเซีย เน้นการพัฒนากระบวนการศึกษาที่มีคุณภาพโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ ประเทศอินโดนีเซีย จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ เน้นการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของบุคลากรการศึกษา การพัฒนาครู สถาบันการศึกษา การเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารโรงเรียน และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน และช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษา โดยพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษ เนื่องจากกฎบัตรอาเซียน ข้อที่ 34 กำหนดให้ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือ ภาษาอังกฤษ

องค์ประกอบหลักที่ 1 องค์ประกอบย่อยที่ 2 “ด้านการพัฒนาหลักสูตร” มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.724 – 0.490 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 7.271 และค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of variance) เท่ากับ 22.034 เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 ซึ่ง ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการแปลจุดมุ่งหมายและนโยบายทางการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ หลักสูตรจะเป็นเสมือนหางเสือที่จะคอยกำหนดทิศทางให้การเรียนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หลักสูตรเป็นเครื่องชี้แนะทางในการจัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความเจริญของชาติ ถ้าประเทศใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ คนในประเทศนั้นย่อมมีความรู้และศักยภาพใน การพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนามาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียน สู่ประชาคม

อาเซียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสู่ความเป็นอาเซียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า “มีการจัดตั้งศูนย์อาเซียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่ง” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด

องค์ประกอบหลักที่ 1 องค์ประกอบย่อยที่ 3 “ด้านการสร้างความตระหนัก” มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.768 – 0.480 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 6.995 และค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of variance) เท่ากับ 21.196 เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า “การพัฒนาครูโดยกำหนดมาตรฐานความสามารถทางภาษาในการบรรจุเข้ารับราชการ” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีจุดเน้นในการพัฒนาเพื่อก้าว เข้าสู่ประชาคมอาเซียนทั้งระบบตั้งแต่ผู้เรียน ครู และสถานศึกษา เช่น การเพิ่มศักยภาพนักเรียนในด้านภาษา ด้านคณิตศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ และด้านเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นหนึ่งในสองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Excellence) การเน้นให้นักเรียน ครู และสถานศึกษาได้รับการพัฒนาเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดคุณลักษณะเด็กไทยและตัวชี้วัดความสำเร็จ กำหนดการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กไทยสู่ประชาคมอาเซียนให้ชัดเจน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม มีความรู้เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน ด้านทักษะ/กระบวนการ มีทักษะพื้นฐาน คือ สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศเพื่อนบ้านอีกอย่างน้อย 1 ภาษา มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี และมีความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบต่อทางสังคม คือ เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีภาวะผู้นำ และเห็นปัญหาสังคมและลงมือทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง มีทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน คือ เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีวิธีคิดอย่างถูกต้อง และมีความสามารถในการจัดการ/ควบคุมตนเอง ส่วนด้านเจตคติ มีความภูมิใจในความเป็นไทย/ ความเป็นอาเซียน ร่วมกันรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน มีความตระหนักในความเป็นอาเซียน มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล สันติวิธี / สันติธรรม ยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบหลักที่ 2 “ด้านนโยบายรัฐ และการบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ” ซึ่ง บรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 19 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง 0.741 - 0.653 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 21.496 และค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of variance) เท่ากับ 19.903 ซึ่งอธิบายถึงความสอดคล้องหรือความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 19 ตัวแปร ในองค์ประกอบหลักที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน แสดงว่าตัวแปรทั้ง 19 ตัวแปร สามารถจัดอยู่ในกลุ่มองค์ประกอบหลักที่ 2 สามารถแบ่งเป็นองค์ประกอบย่อยได้ 2 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบหลักที่ 2 องค์ประกอบย่อยที่ 1 “องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการเชิงระบบ” มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.837 – 0.564 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ

6.499 และค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of variance) เท่ากับ 34.205 เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 4 พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า “การบริหารงานวิชาการสู่ประชาคมอาเซียน ผู้บริหารต้องขับเคลื่อนการบริหารงานภายใต้นโยบายของเขตพื้นที่ และรัฐบาลเป็นสำคัญ” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ซึ่งให้เห็นว่าการบริหารจัดการเชิงระบบอย่างมีคุณภาพ และยั่งยืนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้รูปแบบการบริหารคุณภาพ และจำเป็นต้องดำเนินการในการบริหารอย่างมีระบบ ซึ่ง สอดคล้องกับ โครงการพัฒนาบุคลากรด้านการเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน เรื่อง “การบริหารงานในบริบทอาเซียนสำหรับผู้บริหารภาครัฐและเอกชน” ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารและผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME's) ควรต้องวางแนวทางหรือรูปแบบ (Roadmap) ต่อการเตรียมความพร้อมในเชิงรุก-รับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหลักๆ 5 ประเด็น โดยมีประเด็นหนึ่งกล่าวว่า ต้องเตรียมความพร้อมด้านตัวผู้นำองค์กร ไม่ได้หมายถึงตัวเจ้าของ หรือผู้ประกอบการเท่านั้น แต่หมายรวมถึงผู้บริหารทุกๆ ระดับ โดยเบื้องต้นจะเป็นเรื่องของการเรียนรู้ และรับรู้ข้อมูลข่าวสารอาเซียน อีกทั้งการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมในการทำงานที่หลากหลายกับเพื่อนร่วมงานกลุ่มประชาคมอาเซียนด้วย สำหรับผู้นำในยุค AEC จะต้องลงทุนพัฒนาผู้นำองค์กร องค์กรต้องให้ความสำคัญด้านการพัฒนาผู้นำและกลยุทธ์การพัฒนาผู้นำ สมรรถนะผู้นำต้องเชื่อมโยงต่อความเป็นโลกาภิวัตน์ และทันต่อเทคโนโลยี และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่กล่าวว่า การบริหารคุณภาพโดยรวม คือ แนวทางการบริหารองค์กรที่ยึดถือคุณภาพเป็นศูนย์กลาง และอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกๆ คนในองค์กร โดยมุ่งเป้าหมายไปที่ความสำเร็จระยะยาวขององค์กร

องค์ประกอบหลักที่ 2 องค์ประกอบย่อยที่ 2 “ด้านการบริหารจัดการโดยใช้เครือข่าย” มีค่าน้ำหนักตัวแปร ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.836 - 0.594 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 5.803 และค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of variance) เท่ากับ 30.540 เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ เป็นอันดับที่ 5 ซึ่งสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ในแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 - 2559 ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการมุ่งปรับระบบบริหารจัดการและพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีความคล่องตัวใน การบริหารงานการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น เป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ สร้างความเข้มแข็งให้กับสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภท ให้มีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการ และมีความเข้มแข็งรองรับการกระจายอำนาจ รวมทั้งปรับปรุงระบบการสนับสนุนการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาการศึกษาและการสร้างภาคีเครือข่ายทางการบริหารจัดการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า “ต้องมีการกำหนดสาระพื้นฐาน (Common Content) ของกลุ่มประเทศอาเซียนที่เด็กต้องเรียน” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด สอดคล้องกับการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 ที่ชะอำ - หัวหิน ผู้นำอาเซียนได้ร่วมกันประกาศปฏิญญาชะอำ หัวหิน ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน (Cha-Am Hua Hin Declaration on Strengthening Cooperation on Education to Achieve an ASEAN Caring and Sharing Community) โดยเฉพาะข้อตกลงในบทบาทของภาคการศึกษาในเสาสังคมและวัฒนธรรมได้แก่ การพัฒนาเนื้อหาวิชาอาเซียนสำหรับโรงเรียนการเสนอให้มีหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาด้านศิลปะและวัฒนธรรมของอาเซียนในสถาบันอุดมศึกษาการเสนอให้ภาษาของอาเซียนเป็นวิชาเลือกภาษาต่างชาติในโรงเรียนการส่งเสริม

โครงการระดับภูมิภาคที่สร้างความตระหนักในความเป็นอาเซียน (ASEAN Awareness) ในหมู่เยาวชน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา พิจารณาเห็นว่า การสร้างศักยภาพให้แก่สถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนเป็นเรื่องสำคัญที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน จึงจัดทำเอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน โดยการผสมผสานแนวคิดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อให้เกิดความยั่งยืน เข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา โดยผสมผสานเข้าไปในส่วนของรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน ได้ดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาให้มีความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน โดยการนำร่องกลุ่มโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน : Spirit of ASEAN ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวจะต้องเป็นโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นความเป็นสมาชิกในประชาคมอาเซียน

2. ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน

ผลที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อสรุป ความคิดเห็น และข้อวิจารณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิต่อองค์ประกอบการขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่ประชาคมอาเซียน สามารถกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ได้ทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมและพัฒนาความสามารถผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความตระหนัก และเจตคติในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมและพัฒนา สื่อ และเทคโนโลยี ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการโดยใช้เครือข่ายการมีส่วนร่วม

ซึ่งเมื่อพิจารณาในแต่ละยุทธศาสตร์แล้วพบว่า

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษา โดยมีแนวทางที่จะนำไปสู่ยุทธศาสตร์ คือ ต้องมีการร่างหลักสูตรพื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียนของประเทศไทย มีการปฏิรูปการศึกษา และกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่ชัดเจน จัดทำหลักสูตรภาษาที่ใช้ในประชาคมอาเซียนเป็นภาษาที่สามในสถานศึกษา พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนโดยเน้นทักษะทางสังคม กำหนดการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนอย่างชัดเจน เรื่องคุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านเจตคติ วางแผนการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย พัฒนามาตรฐานการศึกษา เพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน และต้องมีการกำหนดสาระพื้นฐาน (Common Content) ของกลุ่มประเทศอาเซียนที่เด็กต้องเรียน ซึ่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวด 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา มีเจตนารมณ์ให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยยึดหลักให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดโดยเน้นทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ การบูรณาการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย และศักยภาพของผู้เรียน มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม มีหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับอุดมศึกษานั้นมีส่วนเน้นเพิ่มเติมด้านการพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาความรู้และพัฒนาสังคม โดย รุ่ง แก้วแดง ได้กล่าวถึง ตั้งแต่ปี 2543 ว่าสภาพปัจจุบัน

การศึกษาไทยมีมาตรฐานค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของอีกหลายประเทศในระดับเดียวกัน ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การแก้ปัญหาดังกล่าวจึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ เป็นการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบและรอบด้าน สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมประเทศชาติสู่ยุคโลกาภิวัตน์ โดยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บท ในการจัดการศึกษาของชาติ มีทิศทางที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2555 – 2558 ของกระทรวงศึกษาธิการ ในยุทธศาสตร์ที่ 7 คือ การเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน โดยการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศที่สอง สร้างความตระหนักรู้การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้กับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริม และพัฒนาความสามารถผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ซึ่ง ในยุทธศาสตร์นี้มีแนวทางการนำไปสู่ยุทธศาสตร์ คือ มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามศักยภาพของแต่ละบุคคล จัดทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ มีการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล ดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นประเทศสมาชิกอาเซียน ได้ยึดหลักจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ เน้นการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของบุคลากรการศึกษา การพัฒนาครู สถาบันการศึกษา การเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ 4 ปี ของกระทรวงศึกษาธิการ ในด้านนโยบายการศึกษา ที่เพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน โดยร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในการวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ และปริมาณเพียงพอ สอดคล้องตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการ เร่งรัดการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ รับรองสมรรถนะการปฏิบัติงานตามมาตรฐานอาชีพ และการจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานให้ครบทุกอุตสาหกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยมีแนวทางที่จะนำไปสู่ยุทธศาสตร์ คือ สอนแบบบูรณาการในเรื่องประเทศเพื่อนบ้านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง เน้นทักษะด้านการสื่อสารในการสอนภาษา จัดการเรียนการสอนโดยเน้นความรู้ต่างๆ ในเรื่องของประชาคมอาเซียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดแทรกการเป็นประชาคมอาเซียนโดยยังคงรากฐานความเป็นไทย สถานศึกษาต้องให้ความรู้กับเด็กในเรื่อง ภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language) ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้กำหนดตัวชี้วัดคุณภาพนักเรียน ด้านความรู้ สรุปได้ดังนี้ สถานศึกษาควรดำเนินการบูรณาการสาระสำคัญลงในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น สังคมศึกษา และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้วยช่องทางต่างๆตามความพร้อม เช่น บอร์ดประชาสัมพันธ์ วิทยุโรงเรียน รวมถึงให้ความรู้อย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรมต่างๆที่ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เช่น สัปดาห์วิชาการ การแสดงกิจกรรมประจำปี และขอความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมกันสร้างกิจกรรมที่มีการบูรณาการองค์ความรู้ที่สำคัญและจำเป็น และโครงการพัฒนาบุคลากรด้านการเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน เรื่อง “การบริหารงานในบริบทอาเซียนสำหรับผู้บริหารภาครัฐและเอกชน” ได้เสนอประเด็นในการเตรียมความพร้อมในเชิงรุก-รับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ ให้เตรียมความพร้อมด้าน

บุคลากร ให้มีความเป็นมืออาชีพ มีความเป็นนานาชาติ และมีความเป็น ผู้สนับสนุนอย่างแท้จริง โดยต้องเตรียมบุคลากรเกี่ยวกับทักษะทางด้านภาษา ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษที่ใช้เป็นภาษาติดต่อระหว่างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้วยังถือว่าเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการติดต่อในยุคโลกาภิวัตน์ได้อีกด้วย นอกจากนี้การเรียนรู้ภาษาของกลุ่มอาเซียนก็นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความตระหนัก และเจตคติในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีแนวทางที่จะนำไปสู่ยุทธศาสตร์ คือ เสริมสร้างความเข้าใจ และการเตรียมความพร้อมบุคลากรทางการศึกษา เพื่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สร้างความตระหนักและเจตคติที่ดีต่อบทบาททางการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนแก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้กำหนดตัวชี้วัดคุณภาพนักเรียน ในด้านทักษะ/กระบวนการ และเจตคติ สรุปได้คือ สถานศึกษาควรสร้างระบบเครือข่าย เพื่อฝึกใช้ทักษะทางด้านภาษา โดยมีเครือข่ายกับประเทศสมาชิกติดต่อสื่อสารกันผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และโรงเรียนในภูมิภาคของประเทศ และต่างภูมิภาคของประเทศ การประยุกต์ใช้เครื่องมือทางการสื่อสารประเภท โซเชียลมีเดีย ภายใต้การแนะนำของครู จะกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และทำให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลายต่อเนื่องขึ้นระหว่างผู้เรียนแต่ละเครือข่าย การเชิญวิทยากรภายนอกที่มีภาวะผู้นำ มีภูมิรู้ในเรื่องของประเทศสมาชิกอาเซียนมาถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ในมุมมองที่กระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจ เช่น การประสบความสำเร็จในอาชีพในต่างแดน ความประทับใจในการท่องเที่ยวในประเทศสมาชิก การร่วมในพิธีบำเพ็ญบุญกุศล พิธีกรรมต่างๆ หรือการได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นทุรกันดารของประชาคม ล้วนเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นแนวทางส่งเสริมให้เยาวชนไทยมุ่งมั่นสั่งสมคุณลักษณะต่างๆ ตามที่เราคาดหวัง และกรณีการ สุวรรณศรี ได้ศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดที่สถาบันการศึกษาจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับบุคลากรคือ การสร้างความตระหนักให้บุคลากรรับบทบาท หน้าที่ของตนเอง ซึ่งรวมไปถึงความรับผิดชอบและการอุทิศตนในการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง สังคม และประเทศชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมและพัฒนา สื่อ และเทคโนโลยี โดยมีแนวทางที่จะนำไปสู่ยุทธศาสตร์ คือจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ และเครือข่าย การเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม และหลากหลาย ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ กับกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อ และการใช้สื่ออย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 ในด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดตั้งกองทุนเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการผลิต วิจัย และพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา โดยกองทุนมีหน้าที่ 3 เรื่องคือ 1) การส่งเสริมพัฒนาเครือข่ายการศึกษาแห่งชาติ (National Education Network) เพื่อพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาไปยังสถานศึกษาทั่วประเทศ และนานาชาติ 2) ศูนย์สารสนเทศเพื่อการศึกษา (National Education Information system) เป็นศูนย์กลางจัดเก็บข้อมูล

สารสนเทศด้านการศึกษา และ 3) ส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้แห่งชาติ (National Learning center) เพื่อเป็นศูนย์กลางจัดเก็บเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการโดยใช้เครือข่ายการมีส่วนร่วม โดยมีแนวทางที่จะนำไปสู่ยุทธศาสตร์ คือสนับสนุนให้ครูมีโอกาสในการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนกับประเทศสมาชิกอาเซียน สนับสนุนการเปิดเสรีการศึกษา และสร้างความร่วมมือกันทางด้านการศึกษา ส่งเสริมให้มีโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาในประชาคมอาเซียน ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สนับสนุนเครือข่ายการติดต่อระหว่างสมาชิกประเทศอาเซียน จัดตั้งการประชุมแลกเปลี่ยนระหว่างครู (Teacher Forum) จัดตั้งการประชุมแลกเปลี่ยนระหว่างผู้บริหาร (School Principal Forum) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ในแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 – 2559 ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการมุ่งปรับระบบบริหารจัดการและพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีความคล่องตัวในการบริหารงานการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น เป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ สร้างความเข้มแข็งให้กับสำนักงานเขตพื้นที่ และสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้มีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการ และมีความเข้มแข็งรองรับการกระจายอำนาจ รวมทั้งปรับปรุงระบบการสนับสนุนการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาการศึกษาและการสร้างภาคีเครือข่ายทางการบริหารจัดการศึกษา

3. การยืนยันยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน โดยผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้นำยุทธศาสตร์ที่ได้ไปเพิ่มความน่าเชื่อถือโดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย 7 คน ได้แสดงความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์และแนวทางที่จะนำไปสู่ยุทธศาสตร์ ซึ่ง ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์ และแนวทางที่จะนำไปสู่ยุทธศาสตร์ ทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ในระดับเห็นด้วยมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษา โดยมีการร่างหลักสูตรพื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียนของประเทศไทย
2. ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาด้านทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และเทคโนโลยี
3. ควรสำรวจความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษา ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย เพื่อความเท่าเทียม ทั่วถึง และการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ
4. ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยี จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน
5. ควรมีการบริหารจัดการโดยใช้เครือข่ายการมีส่วนร่วม สนับสนุนให้ครูมีโอกาสในการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนกับประเทศสมาชิกอาเซียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการดำเนินการดังนี้

1. ควรศึกษาองค์ประกอบในการขับเคลื่อนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีบริบทแตกต่างกัน
2. ควรศึกษาปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นตามสภาพจริง เพื่อจะได้สามารถพัฒนาในสิ่งที่ยังบกพร่องอยู่ได้
3. ควรมีการนำยุทธศาสตร์ที่ได้ไปทดลองใช้ และศึกษาผลของการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552.
- กระทรวงการต่างประเทศ. ข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียน. เข้าถึงเมื่อ 19/2/2553. เข้าถึงจาก <http://www.thaimaster.info/pornpilai/wannisa/index.html>
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. การศึกษา : การสร้างประชาคมอาเซียน 2558, กรุงเทพฯ : กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.พ..
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ. การศึกษา : การสร้างประชาคมอาเซียน 2558 กรุงเทพฯ : กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.พ..
- กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554.
- กรรณิการ์ สุวรรณศรี, การพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. โครงการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ SMARTS III ครั้งที่ 3 (The 3rd National and International SMARTS Conference), 397.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : อลีน เพลส., 2539.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, การบรรยายทางวิชาการ เพื่อสร้างความตระหนัก “เรื่อง การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน” กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด, 2553.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ข้อมูลสารสนเทศ ปี 2554 [ซีดีรอม], 2554.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2554.

ภาษาต่างประเทศ

- Lee J. Cronbach. Essentials of Psychology Testing New York : Harper & Row Publishers, 1974.
- Kaiser, Quoted in Barbara G. Tabachnik, and Linda S.Fidell. Using Multivariate Statistics New York : Harper & Row, 1983.